

VILÁGPOLITIKAI FEJLEMÉNYEK.

Néhány évvel ezelőtt harcz zaja érte füleinket — a távol Keleten háború dühöngött a chinaiak és a japániaiak közt, kiket mi úgyszólván csak a földrajzból ismertünk. A harcztudósítások pár héten keresztül megtöltötték az újsághasábokat, a nélkül, hogy bárhol nagyobb felindulást keltettek volna. 1898 nyarán ugyanolyan távol tőlünk, a föld másik féltekéjén, két más nemzet keveredett háborúba — a spanyolok és az amerikaiak harczoltak ott Cuba szigetének birtokáért. Ez a háború Európában már némileg felköltötte a rokon- és ellenszenv érzéseit és egész nyáron át ébren tartotta a nagyközönség érdeklődését. De ez az érdeklődés hasonlított ahhoz, melyet valamely czirkuszlátogató közönség érez, mikor nézi, mint birkózik egymással két előtte teljesen közömbös egyén, az önérdék sem az ellenszenvnek, sem a rokonszenvnek nem volt alkotó eleme. Most rengeteg távolban tőlünk, Afrikában, újból háború dühöng, kemény próbára téve egyik leghatalmasabb európai nemzetet, melynek legyőzetése beláthatatlan következményeket vonhatna maga után. Ez a háború sincs közvetlen kihatással azokra a népekre, melyek nem vesznek benne részt. És mégis úgy találjuk, hogy az európai közvélemény széles köreiből foglalkoznak vele, szenvedélyesen vitatják esélyeit és szigorúan bírálják az államférfiakat, kik a háborút előidéztek vagy legalább is nem tudták megakadályozni. Már nem az a neme az érdeklődésnek ez, a melyet Goethe szerint a békés polgár érez

wenn hinten wo in der Türkei
die Völker aneinanderschlagen.

Ellenkezőleg, érezzük a háború hatásait, mert hisz jórészt ez okozta a pénz ama szörnyű megrágulását, a mely alatt üzletembereink szenvednek, de a mellett öntudatosan vagy öntudatlanul mindenütt az a belátás is kezd derengeni, hogy mind e háborúk, bármily távol is vannak tőlünk, hatásaikban reánk is kiter-

Különben nem is volnánk képesek világpolitikát csinálni, a nélkül, hogy erre viszonyaink alkalmasak volnának. Hisz sokat vitatják, hogy a történelmet — és mi más a politika, mint a jelen történelme? — egyes államférfiak csinálják-e, vagy a viszonyok teremtik-e meg. Mi úgy véljük, hogy államférfiak csinálják a történelmet, de csak azok az államférfiak, kik a viszonyokat helyesen felismerik. És ha a viszonyok nálunk a terjeszkedési politikára megérnek, bizonyára fog akadni államférfiú, a ki ennek a politikának vezetésére vállalkozik.

Dr. Gratz Gusztáv.